

บันทึกการประชุม
คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ
ครั้งที่ ๒๗๑
วันอังคาร ที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐
ณ ห้องประชุมงบประมาณ ชั้น ๓ อาคารรัฐสภา ๓

กรรมการผู้มาประชุม คือ

๑. นายมีชัย ฤชุพันธุ์	ประธานกรรมการ
๒. นายสุพจน์ ไข่มุกด์	รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง
๓. นายอภิชาติ สุจริตานนท์	รองประธานกรรมการ คนที่สอง
๔. นายบรรณิทธิ์ สิงห์เสนี	โฆษกกรรมการ
๕. นายอุดม รัฐอมฤต	โฆษกกรรมการ
๖. นางกฤษณา สุมาวงศ์	กรรมการ
๗. นายชาติชาย ณ เชียงใหม่	กรรมการ
๘. นายธิตินันท์ เชื้อบุญชัย	กรรมการ
๙. นายเกียรติชัย ณ นคร	กรรมการ
๑๐. นายประพันธ์ นัยโกวิท	กรรมการ
๑๑. นายภัทรธรรมาภัย คำพิทักษ์	กรรมการ
๑๒. นายภูมรัตน์ ทักษาดิพงษ์	กรรมการ
๑๓. พลตรี วีระ โรจน์นาศ	กรรมการ
๑๔. นายศุภชัย ยาวะประภาษ	กรรมการ
๑๕. นายอัษฎพร จารุจินดา	กรรมการ
๑๖. พลเอก อัฐพร เจริญพานิช	กรรมการ
๑๗. นายปกรณ์ นิลประพันธ์	เลขานุการกรรมการ คนที่หนึ่ง
๑๘. นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง	เลขานุการกรรมการ คนที่สอง

กรรมการผู้ไม่มาประชุม คือ

๑. นางจวีร์ วิจิตรวาทการ	(ลาการประชุม)
๒. นายอมร วาณิชวิวัฒน์	(ลาการประชุม)

ผู้เข้าร่วมประชุม คือ

ผู้ช่วยเลขานุการในคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

นายวราห์ เห่งพุ่ม

นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการ

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

๑. นายนาถะ ดวงวิชัย

ผู้บังคับบัญชาในกลุ่มงานประธานรัฐสภา

๒. นางสาววิลาวรรณ รำรื่น

ผู้บังคับบัญชาในกลุ่มงานบริการเอกสารอ้างอิง

สำนักกรรมการ ๓

ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

๑. นางกาญจนารัตน์ ลีวิโรจน์

๒. นายเชษฐ โทณะวนิก

ผู้ชำนาญการประจำตัวกรรมการ

๑. นางสุภัทรา เชื้อรอด

๒. นางสาวฐิติพร วิชัยธนพัฒน์

๓. นายณัฐ มโนกุลอนันต์

๔. นางพงษ์สวาท กายอรุณสุทธิ์

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

นางสาวกมลกานต์ ศรีสุวรรณ

นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการพิเศษ

เริ่มประชุมเวลา ๑๓.๔๐ นาฬิกา

เมื่อกรรมการมาครบองค์ประชุมแล้ว ประธานกรรมการได้กล่าวเปิดประชุมและดำเนินการประชุมตามระเบียบวาระการประชุม สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

ระเบียบวาระที่ ๑ เรื่องที่ประธานแจ้งต่อที่ประชุม

ไม่มี

ระเบียบวาระที่ ๒ รับรองบันทึกการประชุม

คณะกรรมการมีมติเลื่อนรับรองบันทึกการประชุม

(บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๑๐ วันจันทร์ ที่ ๑๙ ตุลาคม ๒๕๕๘ ถึงครั้งที่ ๒๗๐ วันจันทร์ ที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐ อยู่ระหว่างการตรวจทานของคณะกรรมการพิจารณาตรวจบันทึกการประชุมและรายงานการประชุม)

ระเบียบวาระที่ ๓ เรื่องพิจารณา

พิจารณาแนวทางการจัดทำร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ

ก่อนเข้าสู่ระเบียบวาระการประชุม นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. .... รายงานต่อที่ประชุมว่า คณะอนุกรรมการอยู่ในระหว่างการพิจารณาศึกษาวิธีการคำนวณหาสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อของแต่ละพรรคการเมืองหลังจากที่คณะอนุกรรมการการเลือกตั้งประกาศผลการเลือกตั้งเป็นจำนวนร้อยละเก้าสิบห้าของเขตเลือกตั้งทั้งหมด

จากนั้น ที่ประชุมพิจารณาว่าร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. .... ต่อจากการประชุมครั้งที่ผ่านมา โดยเริ่มตั้งแต่ร่างมาตรา ๖๓ เป็นต้นไป ซึ่งสรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

มาตรา ๖๓

“มาตรา ๖๓ ในวันนัดตรวจพยานหลักฐาน ให้คู่กรณีนำพยานเอกสาร พยานวัตถุ และพยานหลักฐานทางอิเล็กทรอนิกส์ทั้งหมดที่อยู่ในความยึดถือหรือดูแลรักษาครอบครองของแต่ละฝ่ายมาแสดงต่อศาลเพื่อให้ทั้งสองฝ่ายมีโอกาสตรวจสอบพยานหลักฐานดังกล่าว หากฝ่ายใดไม่อาจนำพยานหลักฐานดังกล่าวมาแสดงต่อศาลในวันนัดตรวจพยานหลักฐานได้ อันเนื่องจากสภาพและความจำเป็นแห่งพยานหลักฐานนั้น ศาลอาจมีคำสั่งให้ปฏิบัติเป็นอย่างอื่นตามความจำเป็นและสมควรแก่กรณี

ในวันนัดตรวจพยานหลักฐานตามวรรคหนึ่ง ให้ศาลหรือตุลาการประจำคดีหรือตุลาการคนใดคนหนึ่งที่ได้รับมอบหมายสอบถามคู่กรณีถึงความเกี่ยวข้องกับประเด็นและความจำเป็นที่ต้องสืบพยานหลักฐานที่อ้างอิง ตลอดจนการยอมรับความถูกต้องแท้จริงของพยานหลักฐานหรือข้อเท็จจริงที่อีกฝ่ายหนึ่งกล่าวอ้าง แล้วจัดบันทึกรายงานการพิจารณาคดีไว้เมื่อเสร็จแล้วให้ศาลกำหนดวันนัดไต่สวนและแจ้งให้คู่กรณีทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน”

ประเด็นการพิจารณา

ประธานกรรมการกล่าวว่า โดยปกติผู้พิพากษาที่เป็นองค์คณะแต่ไม่ได้เป็นเจ้าของสำนวนคดีสามารถสอบถามคู่ความในคดีได้

ที่ประชุมแสดงความเห็น ดังนี้

- ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญากำหนดให้ศาลมีอำนาจสืบพยานได้ แต่ในทางปฏิบัตินั้นศาลจะไม่สืบพยานด้วยตนเอง

- ระบบไต่สวนมีลักษณะที่แตกต่างจากระบบกล่าวหา โดยระบบไต่สวนไม่จำเป็นต้องใช้วิธีการพิจารณาคดีโดยเปิดเผยเนื่องจากหากใช้วิธีพิจารณาโดยเปิดเผยอาจส่งผลให้ศาลต้องดำเนินการให้คู่กรณีมีโอกาสในการต่อสู้คดีเท่าเทียมกันซึ่งจะทำให้ระบบไต่สวนมีลักษณะการพิจารณาคดีเช่นเดียวกับระบบกล่าวหา ศาลรัฐธรรมนูญจึงควรกำหนดกลไกในการแสวงหาความจริงด้วยตนเองมากกว่าการใช้วิธีการสืบพยานเช่นเดียวกับศาลยุติธรรม ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. .... นี้ นำวิธีพิจารณาคดีของศาลยุติธรรมมาปรับใช้กับการพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ และมีการสร้างขั้นตอนในการพิจารณามากขึ้นซึ่งอาจส่งผลให้การแสวงหาความจริงกระทำได้อย่างขึ้น

- ที่ผ่านมาศาลรัฐธรรมนูญอาจไม่ได้ใช้วิธีการแสวงหาข้อเท็จจริงในการพิจารณาคดี

ประธานกรรมการกล่าวว่า ศาลรัฐธรรมนูญไม่ควรนำเทคนิคในการพิจารณาคดีทั่วไปมาใช้ในการพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ เนื่องจากศาลรัฐธรรมนูญมีหน้าที่แสวงหาข้อเท็จจริงเพื่อแก้ไขปัญหาให้กับ

บ้านเมือง ส่วนความในวรรคหนึ่งควรกำหนดไว้เฉพาะความว่า “ศาลอาจมีคำสั่งให้ปฏิบัติเป็นอย่างอื่นตามความจำเป็นและสมควรแก่กรณี” และความในวรรคสองควรกำหนดหลักการว่า เมื่อศาลรัฐธรรมนูญต้องการไต่สวนเพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงจากฝ่ายใด ให้ศาลรัฐธรรมนูญแจ้งให้ฝ่ายนั้นมาชี้แจงและแจ้งให้อีกฝ่ายหนึ่งทราบด้วย หรือในกรณีที่ฝ่ายใดต้องการเสนอเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญ ก็สามารถแจ้งให้ศาลทราบได้แต่จะต้องแจ้งภายในเวลาที่ศาลรัฐธรรมนูญกำหนด จึงเสนอให้รอการพิจารณาร่างมาตรานี้

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติรอการพิจารณาร่างมาตรา ๖๓

มาตรา ๖๔

“มาตรา ๖๔ การไต่สวนของศาลให้คู่กรณีซักถามเฉพาะประเด็นที่ศาลกำหนดและให้มีการสืบพยานหลักฐานที่คู่กรณีไม่รับกัน

ถ้าคู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่มาศาลในวันไต่สวน ให้ศาลดำเนินกระบวนการพิจารณาต่อไป”

ประเด็นการพิจารณา

ประธานกรรมการกล่าวว่า ร่างมาตรา ๖๔ มีลักษณะเช่นเดียวกับการพิจาราคดีในศาลยุติธรรม ซึ่งศาลยุติธรรมจะใช้วิธีการแสวงหาความจริงที่ได้จากการพิจารณาของศาลเท่านั้น เช่น กรณีคำให้การของพยานในชั้นศาล พยานจะให้การได้เฉพาะในการตอบคำถามของทนายความโดยไม่สามารถให้การตามข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นได้ทั้งหมด

ที่ประชุมแสดงความเห็น ดังนี้

- ระบบไต่สวนจะมุ่งเน้นในเรื่องการแสวงหาข้อเท็จจริง แตกต่างจากระบบกล่าวหาที่มุ่งเน้นในเรื่องกระบวนการหรือวิธีพิจารณาคดี

- การพิจารณาคดีของศาลยุติธรรมนั้น พยานจะสามารถให้การได้เฉพาะการตอบคำถามของทนายความ ไม่สามารถให้การด้วยการอธิบายเรื่องราวหรืออธิบายข้อเท็จจริงต่างๆ ได้

ประธานกรรมการกล่าวว่า การดำเนินคดีในระบบกล่าวหาจะอาศัยความสามารถของทนายความในการต่อสู้คดี จึงควรมีการแก้ไขประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งว่า พยานสามารถให้การได้อย่างเต็มที่ตามความสมัครใจของพยาน หรือสามารถให้การด้วยการอธิบายข้อเท็จจริงที่พยานรับทราบหรือรู้เห็น ส่วนความในวรรคหนึ่งเป็นการกำหนดให้คู่กรณีซักถามเฉพาะประเด็นที่ศาลกำหนดและให้มีการสืบพยานหลักฐานที่คู่กรณีไม่ยอมรับเท่านั้น ซึ่งทำให้เห็นว่าศาลรัฐธรรมนูญอาจไม่ต้องการแสวงหาความจริงที่เกิดขึ้น จึงเสนอให้รอการพิจารณาร่างมาตรานี้

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติรอการพิจารณาร่างมาตรา ๖๔

มาตรา ๖๕

“มาตรา ๖๕ การไต่สวนพยานบุคคลหรือพยานผู้เชี่ยวชาญ ให้ศาลกำหนดและกระทำเท่าที่จำเป็น การไต่สวนพยานบุคคลหรือพยานผู้เชี่ยวชาญ ให้ศาลสอบถามพยานบุคคลหรือพยานผู้เชี่ยวชาญเองก่อนทำการไต่สวนให้ศาลแจ้งให้พยานทราบถึงประเด็นและข้อเท็จจริงที่จะทำการไต่สวน แล้วให้พยานเบิกความในข้อนั้นโดยวิธีไต่ถามด้วยตนเองหรือตอบคำถามของศาล

เพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม ศาลอาจอนุญาตให้คู่กรณีซักถามพยานเพิ่มเติมตามประเด็นและข้อเท็จจริงที่ศาลกำหนดไว้ก็ได้ โดยให้ฝ่ายที่อ้างพยานเป็นผู้ซักถามก่อน”

ประเด็นการพิจารณา

ประธานกรรมการกล่าวว่า ควรบัญญัติร่างมาตรา ๖๕ โดยยึดถือหลักการว่าการซักถามพยานต้องมีความมุ่งหมายเพื่อให้ได้ความจริงมากกว่าการมุ่งหมายให้พยานตอบคำถามตามที่ผู้ถามต้องการเท่านั้น

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติรอกการพิจารณาร่างมาตรา ๖๕

มาตรา ๖๖

“มาตรา ๖๖ ศาลอาจอนุญาตให้สืบพยานที่อยู่นอกที่ทำการศาลตามที่คู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือทั้งสองฝ่ายร้องขอโดยระบบการประชุมทางจอภาพได้ โดยให้ฝ่ายที่ร้องขอเป็นผู้ดำเนินการเพื่อจัดให้มีระบบดังกล่าวและเป็นผู้เสียค่าใช้จ่ายในการนี้ทั้งหมด

การสืบพยานตามวรรคหนึ่ง ให้ถือว่ากระทำในห้องพิจารณาของศาล”

ประเด็นการพิจารณา

ประธานกรรมการกล่าวว่า ร่างมาตรา ๖๖ นำหลักการมาจากการสืบพยานในศาลยุติธรรมที่กำหนดให้การดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีต้องกระทำในศาล ซึ่งศาลรัฐธรรมนูญไม่จำเป็นต้องยึดถือหลักการดังกล่าว ดังนั้น ศาลรัฐธรรมนูญอาจนั่งพิจารณาคดีในห้องประชุมทั่วไปที่ไม่ใช่ห้องพิจารณาคดีของศาลก็ได้

นายชาติชาย ณ เชียงใหม่ กรรมการ กล่าวว่า หากมีเหตุที่พยานไม่สามารถมาศาลได้ ศาลรัฐธรรมนูญอาจมีคำสั่งให้สืบพยานนอกศาลได้

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติรอกการพิจารณาร่างมาตรา ๖๖

มาตรา ๖๗

“มาตรา ๖๗ ในกรณีที่ศาลเห็นสมควร หรือในกรณีที่คู่กรณีฝ่ายที่อ้างพยานนั้นร้องขอและศาลอนุญาต ศาลอาจกำหนดให้พยานบุคคลหรือพยานผู้เชี่ยวชาญที่ต้องมาเบิกความ เสนอบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นล่วงหน้าต่อศาล ตามประเด็นที่ศาลกำหนดหรือที่คู่กรณีฝ่ายที่ร้องขอ กำหนดและศาลอนุญาต โดยให้ส่งต้นฉบับบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นล่วงหน้าต่อศาล และสำเนาแก่คู่กรณีฝ่ายอื่นทราบก่อนวันนัดสืบพยานบุคคลหรือพยานผู้เชี่ยวชาญนั้นไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน

คู่กรณีที่ติดใจคัดค้านข้อเท็จจริงในบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นล่วงหน้าดังกล่าว ในประเด็นใด ให้ทำคำคัดค้านเป็นหนังสือยื่นต่อศาลก่อนวันนัดสืบพยานบุคคลหรือพยานผู้เชี่ยวชาญนั้นไม่น้อยกว่าสามวัน มิฉะนั้น ให้ถือว่าไม่ติดใจคัดค้าน

ในวันสืบพยาน ให้พยานรับรองบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นล่วงหน้า แล้วตอบข้อซักถามเพิ่มเติมของศาลและคู่กรณีฝ่ายอื่นตามประเด็นที่เสนอต่อศาลตามความในวรรคสองและศาลอนุญาต หากพยานไม่มาศาล หรือมาศาลแต่ไม่ยอมตอบข้อซักถาม ให้ศาลปฏิเสธที่จะรับฟังบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นล่วงหน้าของพยานบุคคลหรือพยานผู้เชี่ยวชาญนั้นเป็นพยานหลักฐานในคดี เว้นแต่มีเหตุจำเป็นหรือสมควรเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม ศาลจะรับฟังบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นล่วงหน้าของพยานบุคคลหรือพยานผู้เชี่ยวชาญนั้นประกอบพยานหลักฐานอื่นก็ได้

พยานบุคคลหรือพยานผู้เชี่ยวชาญใดยื่นบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นล่วงหน้าตามวรรคหนึ่งต่อศาลแล้วจะขอลงบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นล่วงหน้านั้นมิได้ และเมื่อพยานรับรองบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นล่วงหน้าแล้ว ให้ถือว่าบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นล่วงหน้านั้นเป็นส่วนหนึ่งของคำเบิกความของพยาน”

ประเด็นการพิจารณา

นายอุดม รัฐอมฤต โฆษกกรรมการ กล่าวว่า ควรบัญญัติเป็นหลักการว่าพยานหลักฐานทุกประเภทศาลสามารถรับฟังได้ เว้นแต่พยานหลักฐานที่กฎหมายห้ามมิให้ศาลรับฟัง

นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง เลขาธิการกรรมการ คนที่สอง ในฐานะประธานอนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า ร่างมาตรา ๖๗ บัญญัติโดยนำหลักการมาจากการพิจารณาคดีระบบกล่าวหาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง และมีลักษณะเป็นการปฏิเสธการรับฟังพยานหลักฐานซึ่งไม่สอดคล้องกับการพิจารณาคดีในระบบไต่สวนของศาลรัฐธรรมนูญที่มุ่งหมายให้ศาลแสวงหาข้อเท็จจริงจากการรับฟังพยานหลักฐาน

ประธานกรรมการกล่าวว่า ร่างมาตรา ๖๗ วางกฎเกณฑ์มากเกินไป โดยไม่ได้คำนึงถึงการแสวงหาข้อเท็จจริงจากพยานหลักฐาน ดังนั้น ควรบัญญัติในลักษณะว่าเมื่อส่งบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นล่วงหน้าให้คู่กรณีอีกฝ่ายตรวจสอบแล้ว หากไม่มีผู้ใดคัดค้านหรือต้องการสอบถามเพิ่มเติม ให้รับฟังเป็นพยานหลักฐานได้ ส่วนศาลจะรับฟังเพียงใดให้เป็นดุลพินิจของศาล

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติรื้อการพิจารณาร่างมาตรา ๖๗

มาตรา ๖๘

“มาตรา ๖๘ ในกรณีที่ศาลเห็นสมควร หรือในกรณีที่คู่กรณีฝ่ายที่อ้างพยานนั้นร้องขอและศาลอนุญาต ศาลอาจกำหนดให้พยานบุคคลใดหรือพยานผู้เชี่ยวชาญเสนอบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นต่อศาลตามประเด็นที่ศาลกำหนดแทนการมาเบิกความโดยพยานไม่ต้องมาศาลภายในเจ็ดวันนับแต่วันทราบคำสั่งศาลก็ได้

ให้ศาลส่งสำเนาบันทึกคำพยานตามวรรคหนึ่งให้คู่กรณีทราบหรือมีคำสั่งแจ้งให้คู่กรณีมารับสำเนาบันทึกคำพยานภายในระยะเวลาที่ศาลกำหนด และหากคู่กรณีตั้งใจคัดค้านข้อเท็จจริงในบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นดังกล่าวในประเด็นใด ให้ทำคำคัดค้านเป็นหนังสือยื่นต่อศาลภายในสามวันนับแต่วันได้รับสำเนาบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นนั้น มิฉะนั้น ให้ถือว่าไม่ตั้งใจคัดค้าน

ศาลอาจนัดให้พยานมาศาลเพื่อตอบข้อซักถามเพิ่มเติมของศาล หรือของคู่กรณี ตามประเด็นที่เสนอต่อศาลตามความในวรรคสองและศาลอนุญาต ในกรณีเช่นนี้ ถ้าพยานบุคคลหรือพยานผู้เชี่ยวชาญนั้นไม่มาศาล หรือมาศาลแต่ไม่ยอมตอบข้อซักถาม ให้ศาลปฏิเสธที่จะรับฟังบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นของพยานบุคคลหรือพยานผู้เชี่ยวชาญนั้นเป็นพยานหลักฐานในคดี เว้นแต่มีเหตุจำเป็นหรือสมควรเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม ศาลจะรับฟังบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นของพยานบุคคลหรือพยานผู้เชี่ยวชาญนั้นประกอบพยานหลักฐานอื่นก็ได้”

ประเด็นการพิจารณา

ประธานกรรมการกล่าวว่า ร่างมาตรา ๖๘ สามารถบัญญัติรวมกับร่างมาตรา ๖๗ ได้ โดยควรบัญญัติถ้อยคำให้มีความกระชับและไม่ยืดเยื้อเกินไป

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติรอกการพิจารณาร่างมาตรา ๖๘

มาตรา ๖๙

“มาตรา ๖๙ ระหว่างการไต่สวนของศาล ให้ศาลบันทึกรายงานการพิจารณาคดีรวมไว้ในสำนวนและจัดให้คู่กรณีและพยานลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐาน

การบันทึกคำเบิกความของพยานในการไต่สวน ให้บันทึกการพิจารณาโดยใช้เครื่องบันทึกเสียงและเครื่องบันทึกภาพและเสียง หรือวิธีการอื่นตามที่ศาลกำหนด”

ประเด็นการพิจารณา

ประธานกรรมการกล่าวว่า ร่างมาตรา ๖๙ เป็นการนำหลักการมาจากการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีในศาลยุติธรรม

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติรอกการพิจารณาร่างมาตรา ๖๙

มาตรา ๗๐

“มาตรา ๗๐ กรณีที่คู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือทั้งสองฝ่ายร้องขอให้มีการแถลงการณ์เปิดคดีหรือปิดคดี ก็ให้กระทำได้ตามที่ศาลเห็นสมควร

การแถลงการณ์เปิดคดีหรือปิดคดีของคู่กรณีต้องทำเป็นหนังสือ เว้นแต่ศาลเห็นสมควรให้กระทำด้วยวาจา

การแถลงการณ์เปิดคดีหรือปิดคดีด้วยวาจาตามวรรคสอง ให้นำความตามมาตรา ๖๙ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

หลักเกณฑ์ วิธีการ และระยะเวลาในการแถลงการณ์เปิดคดีหรือปิดคดี ให้เป็นไปตามข้อกำหนดของศาล”

ประเด็นการพิจารณา

ประธานกรรมการกล่าวว่า ในร่างมาตรานี้ควรบัญญัติหลักการเพียงว่าก่อนพิจารณาคดีหรือเมื่อศาลพิจารณาคดีแล้วเสร็จ ให้ศาลถามคู่กรณีว่าประสงค์จะแถลงการณ์เปิดคดีหรือปิดคดีหรือไม่แล้วแต่กรณี โดยหากประสงค์จะแถลงการณ์เปิดคดีหรือปิดคดีต้องกระทำภายในเวลาที่ศาลกำหนด

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติรอกการพิจารณาร่างมาตรา ๗๐

มาตรา ๗๑

“มาตรา ๗๑ เมื่อศาลเห็นว่าพยานหลักฐานใดเกิดขึ้นหรือได้มาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่พิจารณาวินิจฉัย หรือไม่มีความจำเป็นแก่การพิจารณาวินิจฉัย หรือจะทำให้คดีล่าช้าโดยไม่สมควร ศาลอาจสั่งงดการสืบหรือไม่รับฟังพยานหลักฐานนั้นก็ได้”

ประเด็นการพิจารณา

ประธานกรรมการกล่าวว่า แม้พยานหลักฐานใดเกิดขึ้นหรือได้มาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย แต่หากเป็นพยานหลักฐานที่มีผลต่อการวินิจฉัยคดี การที่ศาลสั่งงดการสืบหรือไม่รับฟังพยานหลักฐานจะเหมาะสมหรือไม่

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติรอกการพิจารณาร่างมาตรา ๗๑

มาตรา ๗๒

“มาตรา ๗๒ ในกรณีที่ศาลเห็นสมควร หรือโดยคู่กรณีร้องขอ ศาลอาจสั่งให้มีการนำสืบพยานหลักฐาน ตรวจสอบบันทึก เอกสาร วัตถุ หรือสถานที่ ไม่ว่าจะกระทำในเวลาใด ภายในหรือภายนอกที่ทำการศาลก็ได้”

ประเด็นการพิจารณา

ประธานกรรมการกล่าวว่า กระบวนพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญตามร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญนี้ ทำให้ศาลรัฐธรรมนูญไม่สามารถวินิจฉัยคดีให้แล้วเสร็จโดยเร็วได้ ทั้งนี้ วิธีพิจารณาคดีของศาลในประเทศสหรัฐอเมริกากระทำได้รวดเร็ว ซึ่งควรนำมาศึกษาและปรับใช้กับศาลไทย

นายเจษฎ์ โทณะวณิก ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ กล่าวว่า เหตุที่ศาลในประเทศสหรัฐอเมริกาพิจารณาวินิจฉัยคดีได้รวดเร็ว ส่วนหนึ่งเป็นการพิจารณาคดีในศาลแขวงหรือศาลอุทธรณ์ แต่หากเป็นการพิจารณาคดีในศาลสูงอาจใช้ระยะเวลาพอสมควร

นายเชียรชัย ณ นคร กรรมการ กล่าวว่า เมื่อพิจารณาบทบัญญัติเกี่ยวกับวิธีพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญตามร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญนี้ ปรากฏว่าส่วนใหญ่มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการดำเนินกระบวนพิจารณาคดีที่ไม่สอดคล้องกับหน้าที่และอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญตามร่างรัฐธรรมนูญนี้

ประธานกรรมการกล่าวว่า วิธีพิจารณาคดีตามร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญนี้ มีลักษณะคล้ายกับวิธีพิจารณาคดีมโนสารเร่งตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งเป็นส่วนใหญ่

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติรอกการพิจารณาร่างมาตรา ๗๒

มาตรา ๗๓

“มาตรา ๗๓ ศาลมีอำนาจในอันที่จะดำเนินกระบวนพิจารณาและวินิจฉัยว่าพยานหลักฐานใด ๆ ที่ได้มา หรือมีอยู่ หรือที่คู่กรณีนำมาสืบนั้น เกี่ยวกับประเด็นและเป็นอันเพียงพอให้ฟังเป็นยุติได้หรือไม่”

ประเด็นการพิจารณา

ประธานกรรมการกล่าวว่า แม้ไม่บัญญัติหลักการตามร่างมาตรา ๗๓ ศาลก็ย่อมมีอำนาจดำเนินกระบวนพิจารณาและวินิจฉัยว่าพยานหลักฐานใด ๆ เกี่ยวกับประเด็นและเป็นอันเพียงพอให้ฟังเป็นยุติได้หรือไม่อยู่แล้ว

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติรอกการพิจารณาร่างมาตรา ๗๓

มาตรา ๗๔

“มาตรา ๗๔ ในการไต่สวนของศาล หากศาลเห็นว่าคดีใดมีข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานเพียงพอที่จะพิจารณาวินิจฉัยได้ ศาลจะงดการไต่สวนก็ได้”

ประเด็นการพิจารณา

ประธานกรรมการกล่าวว่า ร่างมาตรา ๗๔ หมายความว่า หากศาลเห็นว่าคดีใดมีข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานเพียงพอที่จะพิจารณาวินิจฉัยได้ ศาลจะไม่ดำเนินการไต่สวนเลยหรืองดการไต่สวนโดยไม่มีผลกระทบต่อกรดำเนินการไต่สวนที่ได้กระทำไปแล้ว

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติรื้อการพิจารณาร่างมาตรา ๗๔

มาตรา ๗๕

“มาตรา ๗๕ ในการประชุมปรึกษาเพื่อพิจารณาและวินิจฉัย หากศาลเห็นสมควร หรือคู่กรณี พยาน หรือผู้เกี่ยวข้องร้องขอ ศาลอาจสั่งให้บุคคลดังกล่าวเสนอข้อเท็จจริงหรือความเห็นเป็นหนังสือก็ได้”

ประเด็นการพิจารณา

ประธานกรรมการสอบถามว่า ร่างมาตรา ๗๕ หมายความว่า เมื่อศาลพิจารณาและวินิจฉัยคดีแล้วเสร็จ จึงให้คู่กรณี พยาน หรือผู้เกี่ยวข้องเสนอข้อเท็จจริงหรือความเห็นเป็นหนังสือใช่หรือไม่

นายอัคร จารุจินดา กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ กล่าวว่า จากการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ สืบถึงห้ามาตราที่ผ่านมา ส่วนใหญ่นำหลักการมาจากการพิจารณาคดีในศาลแพ่งซึ่งยึดถือหลักให้คู่ความนำสืบข้อเท็จจริงได้อย่างเต็มที่ ซึ่งเป็นหลักการที่ไม่ถูกต้อง เนื่องจากศาลรัฐธรรมนูญควรมีอำนาจหน้าที่หลักในการวินิจฉัยปัญหาข้อกฎหมาย ไม่ใช่การแสวงหาข้อเท็จจริงในคดี

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติรื้อการพิจารณาร่างมาตรา ๗๕

มาตรา ๗๖

“มาตรา ๗๖ ในการพิจารณาคดี ศาลมีอำนาจเรียกเอกสารหรือหลักฐานที่เกี่ยวข้องจากบุคคลใดหรือเรียกบุคคลใดมาให้ถ้อยคำ ตลอดจนขอให้พนักงานสอบสวน หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น ดำเนินการใดเพื่อประโยชน์แห่งการพิจารณาได้

ศาลมีอำนาจแต่งตั้งพนักงานคดีรัฐธรรมนูญ บุคคลหรือคณะบุคคลเพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามที่มีมอบหมาย”

ประเด็นการพิจารณา

ประธานกรรมการกล่าวว่า การแต่งตั้งพนักงานคดีรัฐธรรมนูญไม่ใช่อำนาจหน้าที่หลักของศาลรัฐธรรมนูญ เนื่องจากศาลรัฐธรรมนูญมีเจ้าหน้าที่ของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญปฏิบัติหน้าที่สนับสนุนงานของศาลอยู่แล้ว

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติรื้อการพิจารณาร่างมาตรา ๗๖

มาตรา ๗๗

“มาตรา ๗๗ การพิจารณาคดีของศาลให้กระทำด้วยความรวดเร็ว เว้นแต่มีเหตุสุดวิสัย เหตุจำเป็นอื่น อันมิอาจก้าวล่วงได้ หรือเหตุอื่นตามที่ศาลเห็นสมควรเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม ศาลจะสั่งเลื่อน การพิจารณาคดีออกไปก็ได้”

ประเด็นการพิจารณา

ประธานกรรมการกล่าวว่า การบัญญัติในลักษณะดังกล่าวไม่ทำให้ศาลรัฐธรรมนูญบรรลุวัตถุประสงค์ ในการเป็นองค์กรที่แก้ไขวิกฤติของประเทศได้ เนื่องจากมีการบัญญัติขั้นตอนการพิจารณาคดีที่ยุ่งยาก เกินไป ดังนั้น การร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ควรเริ่มต้นที่การพิจารณาวัตถุประสงค์ของการตั้งศาลรัฐธรรมนูญ ซึ่งมุ่งหมายเพื่อแก้ไขปัญหาข้อกฎหมาย ของรัฐธรรมนูญเป็นหลัก โดยการพิจารณาคดีของศาลต้องใช้ระบบไต่สวนที่มีความรวดเร็ว และไม่มีขั้นตอน ที่ยุ่งยาก และสอบถามว่า คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญให้เป็นเด็ดขาด มีผลผูกพันทุกองค์กร หมายความว่า รวมถึงต้องผูกพันศาลรัฐธรรมนูญด้วยหรือไม่

นายอัชพร จารุจินดา กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบ รัฐธรรมนูญ กล่าวว่า กรณีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญมีผลผูกพันศาลรัฐธรรมนูญเองหรือไม่เป็นประเด็น ที่มีการโต้แย้งกันอยู่และยังไม่มีข้อยุติ ซึ่งมีประเด็นที่ควรพิจารณาว่า หากศาลรัฐธรรมนูญคณะใหม่ เข้าปฏิบัติหน้าที่แทนองค์คณะเดิม จะสามารถเปลี่ยนแปลงคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่เป็นองค์คณะเดิม ได้หรือไม่

ประธานกรรมการกล่าวว่า หากกำหนดให้คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญเป็นเด็ดขาด และมีผลผูกพันทุกองค์กร แต่ไม่ผูกพันศาลรัฐธรรมนูญเองอาจเป็นเรื่องที่ไม่เหมาะสม

ที่ประชุมแสดงความเห็น ดังนี้

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า ศาลรัฐธรรมนูญเคยมีคำวินิจฉัยในประเด็นการเสียภาษีอากรของหญิงที่มีสามีว่าไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ เนื่องจากไม่เป็นการเลือกปฏิบัติจากสถานะที่มีความแตกต่างกัน แต่ต่อมาศาลรัฐธรรมนูญองค์คณะใหม่กลับมีคำวินิจฉัยว่ากรณีดังกล่าวขัดต่อรัฐธรรมนูญ เนื่องจากทำให้บุคคลที่มีคู่สมรสที่ชอบด้วยกฎหมายต้องเสียภาษีสูงกว่าสามีภริยาที่ไม่ได้จดทะเบียนสมรสกัน อันเป็นเหตุให้กรมสรรพากรต้องเสนอแก้ไขกฎหมายให้หญิงที่มีสามีสามารถยื่นชำระภาษีแยกจากสามีได้

นายสุพจน์ ไข่มุกด์ รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณาศึกษา หลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. .... ชี้แจงว่า ศาลรัฐธรรมนูญเคยมีคำวินิจฉัยที่เป็นบรรทัดฐานในกรณีที่คณะกรรมการอัยการ (ก.อ.) เสนอให้มีการแยกเจ้าหน้าที่ออกเป็นสองประเภท คือ เจ้าหน้าที่ด้านกฎหมายและเจ้าหน้าที่ทั่วไป โดยให้เจ้าหน้าที่ด้านกฎหมายได้รับอัตราเงินเดือนและเงินประจำตำแหน่งสูงกว่าเจ้าหน้าที่ทั่วไป ซึ่งศาลรัฐธรรมนูญได้วินิจฉัยว่าเป็นการขัดต่อรัฐธรรมนูญ เนื่องจากเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องสถานะของบุคคล

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า กรณีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญให้เป็นเด็ดขาด และมีผลผูกพันทุกองค์กร หมายถึงมีผลผูกพันเฉพาะรายคดีใช่หรือไม่ ทั้งนี้ คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในเรื่องความเห็นที่ไม่ถึงขนาดเป็นการขัดหรือแย้งต่อกฎหมาย ไม่ควรมีผลผูกพันศาลรัฐธรรมนูญองค์คณะต่อไปที่เข้าปฏิบัติหน้าที่

ประธานกรรมการกล่าวว่า กรณีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญให้เป็นเด็ดขาด และมีผลผูกพันทุกองค์กร ต้องพิจารณาลักษณะของแต่ละคดีประกอบด้วย ซึ่งแตกต่างจากคำพิพากษาของศาลยุติธรรมที่มี

ผลผูกพันเฉพาะคู่กรณี ทั้งนี้ โดยหลักคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญมีผลผูกพันทุกองค์กร รวมถึงผูกพันศาลรัฐธรรมนูญเองด้วย

นายอัคร จารุจินดา กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า โดยปกติคำพิพากษาผูกพันเฉพาะรายคดี แต่การที่รัฐธรรมนูญบัญญัติให้คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญมีผลผูกพันทุกองค์กร ย่อมหมายความว่าคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญไม่ได้ผูกพันเฉพาะรายคดี แต่ผูกพันทุกกรณีและรวมถึงผูกพันศาลรัฐธรรมนูญทุกองค์คณะจนกว่าจะมีการแก้ไขรัฐธรรมนูญเป็นอย่างอื่น

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า กรณีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่เห็นได้ชัดเจนว่ามีการตีความกฎหมายที่ผิดพลาดหรือไม่เป็นธรรม ควรกำหนดเงื่อนไขให้สามารถกลับคำวินิจฉัยได้ภายใต้บทบัญญัติของกฎหมาย

- อาจบัญญัติกฎหมายเปิดช่องให้กรณีที่คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญเรื่องใดที่ไม่เป็นเอกฉันท์ให้สามารถกลับคำวินิจฉัยได้ หากมีเหตุผลที่เหมาะสมและเป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด

ประธานกรรมการกล่าวว่า การบัญญัติกฎหมายเปิดช่องให้สามารถกลับคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญได้ หากศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยที่ไม่เป็นเอกฉันท์นั้นเป็นหลักการที่ดี แต่อาจมีปัญหาในการปฏิบัติตามผลของคำวินิจฉัย โดยเฉพาะกรณีที่คำวินิจฉัยมีผลเกี่ยวพันถึงโทษทางอาญาด้วย

นายสุพจน์ ไข่มุกด์ รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. .... กล่าวว่า หากเปรียบเทียบคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญกับคำพิพากษาศาลฎีกาในกรณีที่มีข้อเท็จจริงและเนื้อหาของคดีลักษณะเดียวกัน การพิจารณาวินิจฉัยคดีครั้งต่อมาย่อมไม่อาจเปลี่ยนแปลงคำวินิจฉัยหรือคำพิพากษาให้แตกต่างจากคดีก่อนได้ใช่หรือไม่

ประธานกรรมการกล่าวว่า คำพิพากษาศาลฎีกาสามารถเปลี่ยนแนวคำวินิจฉัยได้ เนื่องจากคำพิพากษาของศาลยุติธรรมผูกพันเฉพาะคู่กรณี ซึ่งแตกต่างจากคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่มีผลผูกพันทุกองค์กรและทุกกรณี อย่างไรก็ตาม การเปลี่ยนแนวคำพิพากษาศาลฎีกาต้องนำเรื่องเข้าที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาเพื่อให้ที่ประชุมใหญ่พิจารณาเห็นชอบก่อน

นายสุพจน์ ไข่มุกด์ รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. .... กล่าวว่า กรณีบุคคลเพศเดียวกันยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญว่าการห้ามบุคคลเพศเดียวกันสมรสกันเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม เพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องของเพศหรือสถานะของบุคคล อันเป็นการขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ซึ่งศาลรัฐธรรมนูญได้วินิจฉัยว่ากรณีดังกล่าวไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ แต่เป็นการขัดต่อขนบธรรมเนียมประเพณีของประเทศที่ถือปฏิบัติมาอย่างยาวนาน ต่อมามีบุคคลเพศเดียวกันยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญว่าการห้ามบุคคลเพศเดียวกันสมรสกัน เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม โดยยกข้ออ้างว่าบริบทและสภาพของสังคมในปัจจุบันเปลี่ยนแปลงไป ควรแก้ไขกฎหมายให้บุคคลเพศเดียวกันสมรสกันได้ กรณีดังกล่าวถือเป็นเหตุให้ศาลรัฐธรรมนูญเปลี่ยนแนวคำวินิจฉัยได้หรือไม่

ประธานกรรมการกล่าวว่า ในรัฐธรรมนูญได้บัญญัติไว้ชัดเจนว่าการเลือกปฏิบัติต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างทางเพศจะกระทำมิได้ ดังนั้น ประเด็นว่าการห้ามบุคคลเพศเดียวกันสมรสกันถือเป็นการเลือกปฏิบัติต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างทางเพศอันเป็นการขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่ อาจเป็นเหตุให้ศาลรัฐธรรมนูญเปลี่ยนแนวคำวินิจฉัยได้ อย่างไรก็ตาม ต้องพิจารณาสภาพแวดล้อม

บริบทของสังคม และกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบัน รวมทั้งทัศนคติของศาลรัฐธรรมนูญว่าเปิดรับข้อเท็จจริงของสังคมสมัยใหม่หรือไม่ประกอบด้วย

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติรอกการพิจารณาร่างมาตรา ๗๗

มาตรา ๗๘

“มาตรา ๗๘ ให้ศาลเป็นผู้บันทึกรายงานการพิจารณาคดี”

ประเด็นการพิจารณา

ประธานกรรมการกล่าวว่า ร่างมาตรา ๗๘ เป็นบทบัญญัติที่ซ้ำซ้อนกับความในร่างมาตรา ๖๙

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติรอกการพิจารณาร่างมาตรา ๗๘

มาตรา ๗๙

“มาตรา ๗๙ ให้ประธานศาลรัฐธรรมนูญหรือตุลาการผู้ที่ได้รับมอบหมายเป็นผู้ลงลายมือชื่อในคำสั่งประกาศ หรือหนังสืออื่นใดของศาล”

ประเด็นการพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๗๙ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๘๐

“มาตรา ๘๐ เพื่อป้องกันความเสียหายที่จะเกิดขึ้นอย่างร้ายแรงหรือยากแก่การแก้ไขเยียวยา ในภายหลัง หรือเพื่อคุ้มครองประโยชน์สาธารณะในระหว่างการพิจารณาคดี เมื่อศาลเห็นสมควร หรือคู่กรณีได้ยื่นคำขอ ให้ศาลมีอำนาจกำหนดมาตรการหรือวิธีการใด ๆ เป็นการชั่วคราวก่อนการวินิจฉัย และออกคำสั่งไปยังหน่วยงานของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องให้ปฏิบัติได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในข้อกำหนดของศาล

คำสั่งของศาลตามวรรคหนึ่ง ให้พนักงานคดีรัฐธรรมนูญทำหน้าที่ช่วยเหลือศาลตามที่ศาลมอบหมายและรายงานศาลทราบ”

ประเด็นการพิจารณา

ประธานกรรมการตั้งข้อสังเกตว่า ลักษณะการปฏิบัติการของพนักงานคดีรัฐธรรมนูญในการช่วยเหลือศาล ดำเนินมาตรการหรือดำเนินการด้วยวิธีการใด ๆ เป็นการชั่วคราวก่อนการวินิจฉัยและออกคำสั่ง เพื่อป้องกันความเสียหายที่จะเกิดขึ้นอย่างร้ายแรงหรือยากแก่การแก้ไขเยียวยาในภายหลัง หรือเพื่อคุ้มครองประโยชน์สาธารณะในระหว่างการพิจารณาคดีนั้น จะมีวิธีดำเนินการอย่างไร และพนักงานคดีรัฐธรรมนูญจะสามารถกระทำลักษณะใด

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติรอกการพิจารณาร่างมาตรา ๘๐

มาตรา ๘๑

“มาตรา ๘๑ เมื่อมีความจำเป็น ศาลอาจตั้งข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญเป็นพนักงานคดีรัฐธรรมนูญเฉพาะคดี เพื่อทำหน้าที่สนับสนุนศาลในการดำเนินคดีรัฐธรรมนูญตามที่ศาลมอบหมาย

ในการปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการดำเนินคดีรัฐธรรมนูญตามที่ศาลมอบหมาย ให้พนักงานคดีรัฐธรรมนูญเฉพาะคดีเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา

คุณสมบัติ การแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่ง หลักเกณฑ์และวิธีการปฏิบัติหน้าที่ และเงินส่งเสริมประสิทธิภาพของพนักงานคดีรัฐธรรมนูญเฉพาะคดี ให้เป็นไปตามระเบียบที่ศาลกำหนด”

ประเด็นการพิจารณา

ประธานกรรมการตั้งข้อสังเกตว่า เหตุใดจึงต้องบัญญัติวรรคสอง เนื่องจากลักษณะคดีของศาลรัฐธรรมนูญ ไม่ใช่เรื่องที่จะต้องมีการบังคับประชาชน

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติรื้อการพิจารณาร่างมาตรา ๘๑

ส่วนที่ ๔ การทำคำวินิจฉัยหรือคำสั่ง

“ส่วนที่ ๔

การทำคำวินิจฉัยหรือคำสั่ง”

ประเด็นการพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบชื่อส่วนที่ ๔ การทำคำวินิจฉัยหรือคำสั่ง โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๘๒

“มาตรา ๘๒ การพิจารณาวินิจฉัยของศาล ให้ศาลกำหนดประเด็นแห่งคดีที่จะพิจารณาวินิจฉัย และวินิจฉัยทุกประเด็นที่ศาลกำหนด โดยตุลาการที่เป็นองค์คณะทุกคนจะงดออกเสียงในประเด็นใดประเด็นหนึ่งตามที่ศาลกำหนดมิได้”

ประเด็นการพิจารณา

ประธานกรรมการตั้งข้อสังเกตว่า การกำหนดประเด็นแห่งคดีผู้ใดเป็นผู้กำหนด และในกรณีที่มีตุลาการศาลรัฐธรรมนูญบางคนไม่เห็นด้วยกับการกำหนดประเด็นแห่งคดี จะมีวิธีดำเนินการอย่างไร ควรมีการตกลงเรื่องการเรียงลำดับประเด็นแห่งคดีด้วยหรือไม่ การกำหนดคะแนนเสียงให้ถือเสียงข้างมากหากคะแนนเสียงเท่ากันให้ประธานศาลรัฐธรรมนูญออกเสียงชี้ขาด

นายสุพจน์ ไข่มุกด์ รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. .... กล่าวว่า ในทางปฏิบัติการกำหนดประเด็นแห่งคดีของศาลรัฐธรรมนูญจะกระทำโดยตุลาการศาลรัฐธรรมนูญทั้งหมด ทั้งนี้ ไม่เห็นด้วยกับรูปแบบการทำคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่จะวินิจฉัยโดยไม่เรียงตามลำดับประเด็นแห่งคดี เนื่องจากมูลเหตุแห่งคดีในแต่ละเหตุจะมีความเกี่ยวข้องกันในการวินิจฉัย การที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยโดยไม่วินิจฉัยตามลำดับประเด็นแห่งคดีที่กำหนดในชั้นการกำหนดประเด็นแห่งคดี อาจเกิดผลต่อการเปลี่ยนแปลงคำวินิจฉัยได้ ซึ่งในอดีตเคยเกิดปัญหาในลักษณะดังกล่าว

นายปกรณ์ นิลประพันธ์ เลขาธิการกรรมการ คนที่หนึ่ง ชี้แจงว่า มาตรา ๒๑๑ วรรคสาม ของร่างรัฐธรรมนูญ บัญญัติว่า “เมื่อศาลรัฐธรรมนูญรับเรื่องใดไว้พิจารณาแล้ว ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญผู้ใด จะปฏิเสธไม่วินิจฉัยโดยอ้างว่าเรื่องนั้นไม่อยู่ในอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญมิได้”

นายสุพจน์ ไข่มุกด์ รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณาศึกษา หลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. .... กล่าวว่า ในการพิจารณากร่างรัฐธรรมนูญในส่วนการพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญ ที่ประชุมคณะกรรมการได้มีการอภิปรายแสดงความเห็นว่าการพิจารณาคดีของศาลยุติธรรมสามารถวินิจฉัยสลับประเด็นได้ ซึ่งในทางปฏิบัติการพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญจะพิจารณาไปตามประเด็นแห่งคดีที่กำหนดไว้ในชั้นการกำหนด ประเด็นแห่งคดี ซึ่งแต่ละประเด็นจะมีความชัดเจนในตัวเองและมีการจัดเรียงลำดับของประเด็นเพื่อให้ คำวินิจฉัยเป็นไปตามลำดับ เช่น การวินิจฉัยประเด็นที่หนึ่งจะมีความสัมพันธ์นำไปสู่การวินิจฉัย ประเด็นที่สอง และการวินิจฉัยประเด็นที่สองจะมีความสัมพันธ์นำไปสู่การวินิจฉัยประเด็นที่สาม เป็นต้น ดังนั้น การที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยโดยไม่เป็นไปตามลำดับของประเด็นแห่งคดีโดยวินิจฉัยสลับประเด็น หรือวินิจฉัยข้ามประเด็น จะทำให้การวินิจฉัยคดีขาดความต่อเนื่อง ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อคำวินิจฉัยคดีใน ภายหลังได้

ประธานกรรมการกล่าวว่า การวินิจฉัยประเด็นแห่งคดีบางประเด็นเมื่อวินิจฉัยแล้วอาจเป็นผลให้ ศาลรัฐธรรมนูญไม่จำเป็นต้องวินิจฉัยประเด็นอื่นๆ ก็ได้ เช่น ประเด็นที่หนึ่งกำหนดประเด็นพิจารณาว่า นาย ก เป็นข้าราชการหรือไม่ ประเด็นที่สองกำหนดประเด็นพิจารณาว่าในการเดินทางไปราชการจะเบิก ค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปราชการได้หรือไม่ หากศาลวินิจฉัยประเด็นที่หนึ่งว่านาย ก ไม่ใช่ข้าราชการ ศาลก็ไม่จำเป็นต้องวินิจฉัยประเด็นที่สองอีก เนื่องจากเมื่อนาย ก ไม่ใช่ข้าราชการก็ไม่มีสิทธิเบิกค่าใช้จ่าย ในการเดินทางไปราชการ ทำให้ประเด็นที่สองยุติไปโดยคำวินิจฉัยในประเด็นที่หนึ่ง เป็นต้น

นายสุพจน์ ไข่มุกด์ รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณาศึกษา หลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. .... กล่าวว่า การวินิจฉัยคดีของศาลรัฐธรรมนูญจะมีประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการเมือง ประเด็นแห่งคดีจึงมีความ สลับซับซ้อนมากกว่าประเด็นแห่งคดีทั่วไปของศาลยุติธรรม เมื่อศาลรัฐธรรมนูญได้กำหนดประเด็นแห่งคดี ไว้แล้วประเด็นแห่งคดีในแต่ละประเด็นจะมีความเชื่อมโยงสัมพันธ์ ดังนั้น การที่ศาลรัฐธรรมนูญไม่วินิจฉัย ประเด็นแห่งคดีในบางประเด็น หรือวินิจฉัยข้ามประเด็นโดยอ้างว่าประเด็นแห่งคดีเป็นที่ยุติไม่จำเป็นที่ ศาลรัฐธรรมนูญต้องวินิจฉัยอีกเนื่องจากได้มีการวินิจฉัยประเด็นอื่นไว้แล้ว จึงเป็นวิธีการที่ไม่ถูกต้อง

นายอุดม รัฐอมฤต โฆษกกรรมการ กล่าวว่า การวินิจฉัยคดีของศาลรัฐธรรมนูญ ควรวินิจฉัย ไปตามลำดับประเด็นแห่งคดีที่ศาลกำหนดในชั้นการกำหนดประเด็นแห่งคดี ซึ่งในทางปฏิบัติการพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญควรกำหนดให้ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญได้ประชุมร่วมกันเพื่อพิจารณากำหนด ประเด็นแห่งคดีและจัดเรียงลำดับของประเด็นแห่งคดีที่ศาลรัฐธรรมนูญจะใช้ในการพิจารณาและวินิจฉัยคดี นั้น ๆ เนื่องจากในอดีตที่ผ่านมาหลายคดีที่ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญจัดทำคำวินิจฉัยส่วนตนโดยอ้างเหตุว่า คดีไม่อยู่ในเขตอำนาจศาลรัฐธรรมนูญจึงไม่วินิจฉัยคดีนั้น ซึ่งในทางปฏิบัติอาจเกิดจากความเข้าใจที่ คลาดเคลื่อน หรือเกิดจากการพิจารณาวินิจฉัยโดยข้ามประเด็นแห่งคดีโดยตุลาการศาลรัฐธรรมนูญผู้นั้นอาจ ไม่ทราบข้อเท็จจริงว่าประเด็นแห่งคดีที่วินิจฉัยข้ามประเด็นไปนั้นควรจะต้องมีการวินิจฉัยก่อนหรือไม่

ประเด็นเรื่องการวินิจฉัยเขตอำนาจศาลในศาลยุติธรรม คดีบางคดีศาลกลับไม่วินิจฉัยเรื่องอำนาจ ฟ้องโดยให้เหตุผลว่าให้นำไปวินิจฉัยพร้อมกับคำพิพากษาแล้วดำเนินกระบวนการพิจารณาโดยกำหนดให้ คู่ความดำเนินการสืบพยานทั้งสองฝ่ายครบถ้วน ในการทำคำพิพากษาศาลกลับมีคำพิพากษาว่าคดีไม่อยู่ใน

อำนาจศาล ทั้งที่ข้อเท็จจริงศาลมีอำนาจในการวินิจฉัยเรื่องเขตอำนาจศาลตั้งแต่เริ่มต้นคดี แต่ดำเนินกระบวนการพิจารณาโดยให้คู่ความดำเนินการสืบพยานของทั้งสองฝ่ายจนเสร็จสิ้น ทำให้การสืบพยานของคู่ความทั้งสองฝ่ายไม่เกิดประโยชน์ใดๆ ต่อคดี ดังนั้น ก่อนที่ศาลจะรับคดีไว้พิจารณา กระบวนการพิจารณาสำคัญที่ศาลต้องดำเนินการก่อนเป็นอันดับแรกคือ วินิจฉัยว่าศาลมีอำนาจพิจารณาคดีนั้นหรือไม่ ซึ่งถือเป็นเรื่องนัยสำคัญในการพิจารณาพิพากษาคดีของศาล แม้คู่ความจะมีโต้แย้งเรื่องเขตอำนาจศาลก็ตาม ศาลจะต้องพิจารณาวินิจฉัยเรื่องเขตอำนาจศาลเป็นประเด็นแรก

นายอภิชาติ สุขัคคานนท์ รองประธานกรรมการ คนที่สอง กล่าวว่า การวินิจฉัยเรื่องอำนาจศาล เป็นกรณีกาการวินิจฉัยชี้ขาดเบื้องต้นในปัญหาข้อกฎหมาย ถ้าศาลไม่วินิจฉัยศาลก็สามารถวินิจฉัยรวมในคำพิพากษาได้ เนื่องจากในชั้นการชี้สองสถานเพื่อกำหนดประเด็นแห่งคดี ศาลยุติธรรมมีกระบวนการพิจารณาคดีแตกต่างจากกระบวนการพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญ เนื่องจากคดีของศาลรัฐธรรมนูญมีจำนวนไม่มากเมื่อเปรียบเทียบกับคดีของศาลยุติธรรม

ประธานกรรมการกล่าวว่า การที่ศาลพยายามดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีอย่างเต็มที่บางครั้งผลของคำพิพากษาก็อาจสร้างความรู้สึกลึกซึ้งในความรู้สึกของคู่ความที่จะได้รับ

นายสุพจน์ ไข่มุกด์ รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. .... กล่าวว่า เมื่อมีการยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ ในขั้นตอนแรกเจ้าหน้าที่จะเป็นผู้เสนอความเห็นเบื้องต้นโดยจัดทำความเห็นแบ่งออกเป็นสองสำนวนคือ สำนวนที่หนึ่งเสนอความเห็นให้ศาลสั่งรับคดีไว้พิจารณาพร้อมเหตุผลประกอบข้อกฎหมาย และสำนวนที่สองเสนอความเห็นให้ศาลสั่งไม่รับคดีไว้พิจารณาพร้อมเหตุผลประกอบข้อกฎหมาย เพื่อนำเสนอต่อองค์คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาสำนวนความเห็นของเจ้าหน้าที่ว่าศาลควรสั่งรับไว้พิจารณาหรือไม่ ด้วยเหตุผลใด

ประธานกรรมการกล่าวว่า วิธีปฏิบัติของศาลรัฐธรรมนูญในลักษณะดังกล่าวเท่ากับศาลรัฐธรรมนูญจะต้องรอความเห็นของเจ้าหน้าที่ ซึ่งในทางปฏิบัติศาลควรกำหนดนั่งพิจารณาคดีก่อนแล้วจึงมอบหมายให้เจ้าหน้าที่ไปจัดทำสำนวนตามประเด็นความเห็นที่องค์คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญได้พิจารณา ดังนั้น แนวปฏิบัติของศาลรัฐธรรมนูญที่ปฏิบัติอยู่ในปัจจุบัน องค์คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญอาจถูกชี้ว่าความเห็นจากเจ้าหน้าที่ซึ่งเป็นผู้จัดทำสำนวนความเห็น จึงถือว่าความเห็นขององค์คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญในการวินิจฉัยว่าจะรับคดีไว้พิจารณาหรือไม่รับคดีไว้พิจารณาไม่ใช่ความเห็นขององค์คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายสุพจน์ ไข่มุกด์ รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. .... กล่าวว่า ในทางปฏิบัติองค์คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญจะมอบหมายให้เจ้าหน้าที่ดำเนินการศึกษาข้อกฎหมายก่อนว่ามูลเหตุแห่งคดีที่มีการยื่นคำร้องนั้นมีข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องอย่างไร แล้วให้เจ้าหน้าที่เสนอความเห็นต่อองค์คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณา ส่วนการพิจารณาวินิจฉัยขององค์คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญแต่ละคนอาจพิจารณาจากเหตุผลที่เจ้าหน้าที่ได้เสนอความเห็นว่ามี ความถูกต้องหรือไม่ เพื่อเป็นข้อมูลเบื้องต้นประกอบการทำคำวินิจฉัยส่วนตน

ประธานกรรมการกล่าวว่า วิธีปฏิบัติของศาลรัฐธรรมนูญในลักษณะดังกล่าวเป็นวิธีปฏิบัติที่อันตราย เท่ากับศาลรัฐธรรมนูญทำงานในลักษณะของคณะกรรมการไม่ใช่การทำงานในลักษณะเป็นองค์กรศาล ประเด็นนี้คณะกรรมการควรเปลี่ยนหลักการใหม่โดยบัญญัติในลักษณะว่า ทันทันที่ศาลรัฐธรรมนูญรับคำร้อง ให้ประธานศาลรัฐธรรมนูญตั้งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเจ้าของสำนวนเพื่อ

ตรวจสอบว่าศาลรัฐธรรมนูญควรรับคดีนั้นไว้พิจารณาหรือไม่ แล้วนำเสนอที่ประชุมคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญทั้งหมดเพื่อพิจารณาร่วมกัน โดยให้วินิจฉัยให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนดว่าศาลรัฐธรรมนูญจะรับคดีนั้นไว้พิจารณาหรือไม่ กรณีที่คะแนนเสียงข้างมากของคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเห็นว่าควรรับคดีนั้นไว้พิจารณา ห้ามมิให้ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญผู้โดยประเด็นเรื่องอำนาจการพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญขึ้นเป็นข้ออ้างในการไม่วินิจฉัยคดี ซึ่งการบัญญัติในลักษณะดังกล่าวเป็นบทบัญญัติที่สอดคล้องกับมาตรา ๒๑๑ วรรคสามของร่างรัฐธรรมนูญ นอกจากนี้ ให้บัญญัติหลักการเพิ่มเติมว่า ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญประชุมพิจารณาว่าจะรับคดีไว้พิจารณาหรือไม่ ให้มีสิทธิได้รับเบี้ยประชุม แต่ถ้าเป็นการพิจารณาจากความเห็นของเจ้าหน้าที่ที่เสนอไม่มีสิทธิได้รับเบี้ยประชุม

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติรื้อการพิจารณาร่างมาตรา ๘๒

มาตรา ๘๓

“มาตรา ๘๓ คำวินิจฉัยของศาลอย่างน้อยต้องประกอบด้วยข้ออ้างและคำขอในคำร้อง ข้อเถียงในคำชี้แจง ประเด็นแห่งคดี สรุปข้อเท็จจริงที่ได้จากการพิจารณา เหตุผลในการวินิจฉัยในปัญหาข้อเท็จจริง และข้อกฎหมาย และบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่ยกขึ้นอ้างอิง รวมทั้งผลแห่งคำวินิจฉัย

คำวินิจฉัยของศาลต้องลงลายมือชื่อของตุลาการที่วินิจฉัย ถ้าตุลาการคนใดมีเหตุจำเป็นไม่สามารถลงลายมือชื่อได้ ให้องค์คณะนั้นมอบหมายให้ตุลาการคนใดคนหนึ่งที่เป็นองค์คณะ จดแจ้งเหตุดังกล่าวแล้วกลั้ตรวมไว้กับคำวินิจฉัย”

ประเด็นการพิจารณา

ประธานกรรมการตั้งข้อสังเกตว่า บทบัญญัติในวรรคสองเหตุใดจึงกำหนดขั้นตอนหลายขั้นตอนควรกำหนดให้เป็นหน้าที่ของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญเป็นผู้สรุปย่อคำวินิจฉัยแล้วเผยแพร่ต่อประชาชน

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติรื้อการพิจารณาร่างมาตรา ๘๓

มาตรา ๘๔

“มาตรา ๘๔ ตุลาการซึ่งเป็นองค์คณะทุกคนจะต้องทำความเข้าใจในการวินิจฉัยในส่วนของตนเป็นหนังสือพร้อมแถลงด้วยวาจาต่อที่ประชุมก่อนการลงมติ เมื่อการลงมติเสร็จสิ้น ให้ตุลาการซึ่งเป็นองค์คณะร่วมกันจัดทำคำวินิจฉัยของศาล

การทำคำวินิจฉัยของศาลตามวรรคหนึ่ง องค์คณะอาจมอบหมายให้ตุลาการคนใดคนหนึ่งเป็นผู้จัดทำคำวินิจฉัยตามมติของศาลก็ได้

คำวินิจฉัยของศาลและความเห็นในการวินิจฉัยของตุลาการที่เป็นองค์คณะทุกคน ให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา”

ประเด็นการพิจารณา

นายสุพจน์ ไข่มุกด์ รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. .... กล่าวว่า คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญเป็นคำวินิจฉัยที่ค่อนข้างยาว ดังนั้น เพื่อประโยชน์ในการศึกษาคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ควรจัดทำคำวินิจฉัยฉบับสรุปย่อด้วยภาษาที่เข้าใจง่าย

ประธานกรรมการตั้งข้อสังเกตว่า การจัดทำคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญจะมีวิธีดำเนินการอย่างไรเพื่อให้ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเขียนคำวินิจฉัยแบบสรุปโดยไม่ต้องเขียนข้อเท็จจริงซ้ำ

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติรอกการพิจารณาร่างมาตรา ๘๔

มาตรา ๘๕

“มาตรา ๘๕ คำวินิจฉัยของศาลให้มีผลในวันอ่าน

ในกรณีที่ศาลมีคำวินิจฉัยคดีที่มีคู่กรณี ถ้าคู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือทั้งสองฝ่ายแล้วแต่กรณี ทราบนัดโดยชอบแล้วไม่มา ให้ศาลบันทึกไว้และให้ถือว่าคำวินิจฉัยนั้นได้อ่านโดยชอบแล้ว

ในกรณีที่ศาลมีคำวินิจฉัยคดีที่ไม่มีผู้ร้อง ให้ศาลแจ้งคำวินิจฉัยของศาลแก่ผู้ร้องและให้ถือว่าวันที่ศาลลงมติซึ่งเป็นวันที่ปรากฏในคำวินิจฉัยเป็นวันอ่าน

ในกรณีที่ศาลมีคำวินิจฉัยคดีตามมาตรา ๑๗๓ ว่าไม่เป็นตามมาตรา ๑๗๒ วรรคหนึ่ง หรือมาตรา ๒๑๒ มาตรา ๒๑๓ มาตรา ๒๓๑ (๑) ว่าขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ให้สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญจัดทำประกาศผลแห่งคำวินิจฉัยของศาลส่งไปประกาศในราชกิจจานุเบกษาโดยเร็ว

การแจ้งให้มาฟังและการอ่านคำวินิจฉัยของศาลตามวรรคสอง และการแจ้งตามวรรคสาม ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ศาลกำหนด”

ประเด็นการพิจารณา

ประธานกรรมการตั้งข้อสังเกตว่า ความว่า “ว่าไม่เป็นตามมาตรา ๑๗๒ วรรคหนึ่ง” ในวรรคสี่บัญญัติแล้วอาจทำให้เกิดความสับสนได้

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติรอกการพิจารณาร่างมาตรา ๘๕

มาตรา ๘๖

“มาตรา ๘๖ คำวินิจฉัยของศาล หากมีความจำเป็นจะต้องบังคับให้เป็นไปตามคำวินิจฉัย ให้ศาลมีอำนาจกำหนดคำบังคับให้เป็นไปตามคำวินิจฉัยของศาล โดยอาจมีเงื่อนไขหรือมาตรการในการบังคับอย่างหนึ่งอย่างใด และให้องค์กร หน่วยงานของรัฐ หรือบุคคลใดที่มีหน้าที่ในการบังคับ รายงานผลการปฏิบัติหรือข้อขัดข้องในการปฏิบัติตามคำบังคับของศาลต่อศาลภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ศาลมีคำวินิจฉัยหรือภายในระยะเวลาที่ศาลกำหนด”

ประเด็นการพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๘๖ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๘๗

“มาตรา ๘๗ คำสั่งจำหน่ายคดีตามมาตรา ๔๘ และมาตรา ๕๔ และคำสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณา วินิจฉัยตามมาตรา ๕๓ ต้องประกอบด้วยความเป็นมาโดยย่อของคำร้อง เหตุผลในการมีคำสั่ง ความเห็นประกอบ และบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่ยกขึ้นอ้างอิง

ให้นำความในมาตรา ๘๔ วรรคสอง มาใช้บังคับในการทำคำสั่งโดยอนุโลม เมื่อจัดทำคำสั่งเสร็จแล้วให้แจ้งคู่กรณีทราบ พร้อมปิดประกาศไว้ ณ ที่ทำการศาลไม่น้อยกว่าสิบห้าวัน

คำสั่งของศาลตามวรรคหนึ่งและวรรคสองให้มีผลในวันที่ศาลลงมติซึ่งเป็นวันที่ปรากฏในคำสั่ง”

ประเด็นการพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๘๗ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๘๘

“มาตรา ๘๘ ในกรณีที่คำวินิจฉัยหรือคำสั่งของศาลมีข้อผิดพลาดหรือผิดหลงเล็กน้อย เมื่อศาลเห็นเอง หรือเมื่อคู่กรณีร้องขอและศาลเห็นสมควร ศาลจะมีคำสั่งแก้ไขเพิ่มเติมข้อผิดพลาดหรือผิดหลงเล็กน้อยเช่นว่านั้นให้ถูกต้องก็ได้

การทำคำสั่งแก้ไขเพิ่มเติมตามวรรคหนึ่ง จะต้องไม่เป็นการกลับหรือแก้ผลในคำวินิจฉัยหรือคำสั่งเดิม เมื่อได้ทำคำสั่งเช่นว่านั้นแล้ว ให้แจ้งผู้ร้องหรือคู่กรณีแล้วแต่กรณีได้รับทราบ และให้นำความในมาตรา ๘๔ วรรคสองและวรรคสาม มาใช้บังคับโดยอนุโลม

หลักเกณฑ์และวิธีดำเนินการจัดทำคำสั่งตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง ให้เป็นไปตามข้อกำหนดของศาล”

ประเด็นการพิจารณา

นายสุพจน์ ไข่มุกด์ รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. .... กล่าวว่า ศาลรัฐธรรมนูญเคยมีการแก้ไขคำวินิจฉัยที่ดำเนินการเผยแพร่ทางเว็บไซต์ โดยเป็นการแก้ไขข้อผิดพลาดทางด้านธุรการเนื่องจากเจ้าหน้าที่พิมพ์คำวินิจฉัยไม่ครบถ้วนขาดไปประโยคหนึ่ง จึงมีการแก้ไขคำวินิจฉัย แต่การแก้ไขนั้นไม่มีผลเป็นการเปลี่ยนแปลงคำวินิจฉัย

ประธานกรรมการกล่าวว่า การแก้ไขคำวินิจฉัยหรือคำสั่งของศาลลักษณะใดจึงถือว่าเป็นการแก้ไขข้อผิดพลาดหรือผิดหลงเล็กน้อย ซึ่งอาจทำให้เกิดข้อสงสัยในการแก้ไขคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญได้อย่างไรก็ตาม หากเป็นกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญพบว่าคำวินิจฉัยหรือคำสั่งของศาลมีข้อผิดพลาดหรือผิดหลงไม่ว่าจะเป็นข้อผิดพลาดหรือผิดหลงมากหรือน้อย ศาลรัฐธรรมนูญก็ต้องแก้ไขให้ถูกต้อง เช่น การพิมพ์ตัวเลขจากหนึ่งพันล้านบาทเป็นหนึ่งล้านบาท ถือว่าเป็นการผิดหลงมากหรือน้อย หรือกรณีผู้เสียหายฟ้องว่าจำเลยกระทำให้เกิดความเสียหายหนึ่งพันล้านบาท แต่ในคำวินิจฉัยศาลกำหนดค่าเสียหายหนึ่งล้านบาท เนื่องจากพิมพ์ตกหล่น กรณีเช่นว่านี้ ถือว่าเป็นข้อผิดพลาดมากหรือน้อย

นายสุพจน์ ไข่มุกด์ รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. .... กล่าวว่า การแก้ไขคำวินิจฉัยหรือคำสั่งของศาลที่มีข้อผิดพลาดหรือผิดหลง ควรพิจารณาว่าการแก้ไขนั้นจะมีผลเป็นการเปลี่ยนแปลงคำวินิจฉัยและก่อให้เกิดความเสียหายหรือไม่เป็นหลัก

ประธานกรรมการกล่าวว่า ในทางปฏิบัติศาลรัฐธรรมนูญต้องเป็นผู้พิจารณาด้วยตนเองว่าข้อเท็จจริงที่ได้จากคำร้องและข้อเท็จจริงที่กำหนดในชั้นสืบพยาน เป็นคดีที่ก่อความเสียหายเป็นพันล้านบาท แต่ในคำวินิจฉัยกับกำหนดค่าเสียหายจำนวนหนึ่งล้านบาท กรณีเช่นว่านี้ไม่ใช่การกลับหรือแก้คำวินิจฉัย

นายสุพจน์ ไข่มุกด์ รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. .... สอบถามว่าศาลยุติธรรมใช้คำว่าอะไร

ประธานกรรมการกล่าวว่า ในศาลยุติธรรม มีสามชั้นศาล กรณีคำพิพากษาของศาลชั้นต้น มีข้อผิดพลาดหรือผิดพลาด ศาลอุทธรณ์มีอำนาจพิพากษาได้ว่าข้อผิดพลาดหรือผิดพลาดนั้น เป็นข้อผิดพลาดหรือผิดพลาดเล็กน้อยหรือไม่ แต่สำหรับศาลรัฐธรรมนูญมีเพียงชั้นเดียว ศาลรัฐธรรมนูญจะต้องพิจารณาคำวินิจฉัยให้ถี่ถ้วน ทั้งนี้ หากคำวินิจฉัยหรือคำสั่งของศาลรัฐธรรมนูญมีข้อผิดพลาดหรือผิดพลาดจะมีวิธีดำเนินการอย่างไร

ที่ประชุมแสดงความเห็น ดังนี้

- ควรกำหนดการดำเนินการแก้ไขคำวินิจฉัยแบ่งออกเป็นสองกรณีคือ กรณีที่หนึ่งคำวินิจฉัยหรือคำสั่งของศาลเป็นข้อผิดพลาดหรือผิดพลาดเล็กน้อย เช่น พิมพ์ตกหล่น หรือพิมพ์ผิด เป็นต้น ควรกำหนดให้สามารถแก้ไขให้ถูกต้องภายในระยะเวลาสั้นๆ และกรณีที่สองคำวินิจฉัยหรือคำสั่งของศาลเป็นข้อผิดพลาดหรือผิดพลาดในสาระสำคัญ หรือผิดไปจากข้อเท็จจริง ควรกำหนดระยะเวลาพอสมควรในการดำเนินการแก้ไข เพื่อให้มีกระบวนการพิจารณาทบทวนคำวินิจฉัย

- ข้อผิดพลาดหรือผิดพลาดในคำพิพากษาของศาลยุติธรรม เช่น ในคำพิพากษาพิมพ์ชื่อจำเลยผิด เป็นต้น กรณีนี้เปิดโอกาสให้ศาลสูงสามารถแก้ไขคำพิพากษาให้ถูกต้องได้ หรือคู่ความอาจยื่นคำร้องเพื่อให้ศาลแก้ไขคำพิพากษาให้ถูกต้องได้ แต่คำวินิจฉัยนั้นต้องไม่มีผลเป็นการกลับหรือแก้คำวินิจฉัยซึ่งมีลักษณะเดียวกับที่บัญญัติในร่างมาตรา ๘๘

ประธานกรรมการกล่าวว่า คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญจะยาวมาก ประชาชนอาจอ่านคำวินิจฉัยข้ามข้อเท็จจริงเพื่อดูผลของคำวินิจฉัยในตอนท้าย หากภายหลังมีผู้พบว่าคำวินิจฉัยในส่วนข้อเท็จจริงมีถ้อยคำที่ทำให้แปลความหมายผิดไปจากข้อเท็จจริงที่ศาลได้จากการพิจารณา กรณีเช่นนี้อาจขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาทบทวนคำวินิจฉัยได้ อย่างไรก็ตาม กรณีคำวินิจฉัยหรือคำสั่งของศาลมีข้อผิดพลาดหรือผิดพลาดมาก ศาลรัฐธรรมนูญจะสามารถแก้ไขคำวินิจฉัยได้หรือไม่ และตั้งข้อสังเกตว่า บทบัญญัติในวรรคสอง หลักเกณฑ์และวิธีดำเนินการจัดทำคำสั่งใดที่ศาลรัฐธรรมนูญจะต้องไปออกเป็นข้อกำหนดของศาลรัฐธรรมนูญอีก

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติรอการพิจารณาร่างมาตรา ๘๘

บทเฉพาะกาล

“บทเฉพาะกาล”

ประเด็นการพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบข้อบทเฉพาะกาล โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๘๙

“มาตรา ๘๙ ให้ตุลาการซึ่งได้รับการโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมแต่งตั้งตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และยังคงดำรงตำแหน่งอยู่ในวันที่พระราชบัญญัติประกอบ

รัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับเป็นตุลาการตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช .... และให้ดำรงตำแหน่งต่อไปจนกว่าจะสิ้นศตวรรษตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐”

ประเด็นการพิจารณา

ประธานกรรมการตั้งข้อสังเกตว่า หลักการเรื่องการดำรงตำแหน่งต่อไปของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญตามร่างรัฐธรรมนูญที่บัญญัติในร่างมาตรานี้ ควรบัญญัติลักษณะเดียวกับที่บัญญัติในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติรอกการพิจารณาร่างมาตรา ๘๙

มาตรา ๙๐

“มาตรา ๙๐ บรรดาคดีหรือการใดที่อยู่ระหว่างการดำเนินการของศาลก่อนวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ ให้ศาลดำเนินการต่อไป

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ไม่ใช้บังคับแก่คดีที่ได้ยื่นคำร้องไว้ก่อนวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ และให้ใช้ข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาและการทำคำวินิจฉัย พ.ศ. ๒๕๕๐ ที่ใช้บังคับอยู่ในวันที่ยื่นคำร้องนั้นบังคับต่อไป เว้นแต่ศาลจะเห็นสมควรกำหนดเป็นอย่างอื่น”

ประเด็นการพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๙๐ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๙๑

“มาตรา ๙๑ ในระหว่างที่ยังไม่มีข้อกำหนด ระเบียบ หรือประกาศตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับให้นำข้อกำหนด ระเบียบ หรือประกาศที่ใช้บังคับอยู่ก่อนวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ มาใช้บังคับไปพลางก่อนเท่าที่พอจะใช้บังคับได้และไม่ขัดต่อพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้”

ประเด็นการพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๙๑ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๙๒

“มาตรา ๙๒ ให้ศาลดำเนินการจัดทำข้อกำหนด ระเบียบ หรือประกาศ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันประกาศใช้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

ให้ข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญในสายงานคดีรัฐธรรมนูญที่ได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบสำนวนคดี ทำหน้าที่เป็นพนักงานคดีรัฐธรรมนูญตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้”

ประเด็นการพิจารณา

ประธานกรรมการสอบถามว่า ปัจจุบันสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมีพระราชบัญญัติจัดตั้งสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญไว้เป็นการเฉพาะหรือไม่ และได้บัญญัติเรื่องค่าตอบแทนตุลาการศาลรัฐธรรมนูญไว้หรือไม่

นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง เลขานุการกรรมการ คนที่สอง ในฐานะประธานอนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญจัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๔๒ โดยเป็นกฎหมายที่วาดำเนินการจัดตั้งและการบริหารงานบุคคลของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ส่วนค่าตอบแทนของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญบัญญัติอยู่ในพระราชบัญญัติเงินเดือนเงินประจำตำแหน่ง และประโยชน์ตอบแทนอื่นของประธานศาลรัฐธรรมนูญ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ประธานกรรมการและกรรมการการเลือกตั้ง ประธานผู้ตรวจการแผ่นดินและผู้ตรวจการแผ่นดิน ประธานกรรมการและกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ และประธานกรรมการและกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๔๑

ประธานกรรมการกล่าวว่า ควรบัญญัติหลักการเพิ่มเติมในเรื่องค่าตอบแทนของประธานศาลรัฐธรรมนูญ และตุลาการศาลรัฐธรรมนูญให้สอดคล้องกับหลักการค่าตอบแทนที่บัญญัติในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง และร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

นายสุพจน์ ไข่มุกด์ รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. .... กล่าวว่า เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญควรมีความเป็นอิสระไม่ควรอยู่ภายใต้การกำกับของประธานศาลรัฐธรรมนูญ เนื่องจากข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาและการทำคำวินิจฉัย พ.ศ. ๒๕๕๐ ได้กำหนดให้อำนาจประธานศาลรัฐธรรมนูญเป็นผู้แต่งตั้งเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ รวมทั้งพิจารณาความดีความชอบด้วย ดังนั้น คณะกรรมการควรพิจารณาบัญญัติให้เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมีความเป็นอิสระโดยไม่ขึ้นตรงต่อประธานศาลรัฐธรรมนูญ

ประธานกรรมการตั้งข้อสังเกตว่า ควรบัญญัติสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญไว้ในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

นายภัทร คำพิทักษ์ กรรมการ กล่าวว่า ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญจะต้องพิจารณาวินิจฉัยตามที่บัญญัติในร่างรัฐธรรมนูญนี้จะมีความยุ่งยากมากกว่าที่บัญญัติในรัฐธรรมนูญ ๒๕๔๐ และรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ เช่น ประเด็นด้านสาธารณสุข หรือด้านการศึกษา หรือด้านสิ่งแวดล้อม เป็นต้น ดังนั้น กลไกที่บัญญัติในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้เพียงพอให้ศาลรัฐธรรมนูญสามารถดำเนินกระบวนการพิจารณาได้หรือไม่

ประธานกรรมการกล่าวว่า หลักการที่บัญญัติในร่างมาตราต่างๆ ที่ศาลรัฐธรรมนูญเสนอมานั้น ไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญในการรองรับการดำเนินการตามรัฐธรรมนูญ จึงต้องมีการปรับบทบัญญัติ อย่างไรก็ตาม อำนาจหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญควรนำบทบัญญัติมาตรา ๒๑๐ ของร่างรัฐธรรมนูญ และอำนาจอื่นที่บัญญัติในรัฐธรรมนูญและพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับอื่น มาบัญญัติไว้ในร่างมาตรา ๕ ของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้ด้วย

นายสุพจน์ ไข่มุกด์ รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. .... กล่าวว่า

การแต่งตั้งเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ควรกำหนดให้กระทำโดยองค์คณะของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญมิใช่เป็นอำนาจของประธานศาลรัฐธรรมนูญ

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติรื้อการพิจารณาร่างมาตรา ๙๓

จากนั้น นายภัทร คำพิทักษ์ กรรมการ ในฐานะรองประธานอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. .... รายงานผลการประชุมคณะอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. .... ว่าคณะอนุกรรมการได้พิจารณาศึกษาประเด็นสำนักงาน ป.ป.ช. พบว่าปัจจุบันสำนักงาน ป.ป.ช. ประสบปัญหาเรื่องการบริหารงานบุคคลและประสิทธิภาพของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติเป็นอย่างมากโดยเฉพาะปัญหาการทุจริตภายในสำนักงาน ป.ป.ช. เช่น การถ่วงเวลาในการพิจารณาสำนวนการสอบสวน หรือการปกปิดการกระทำผิดวินัยของเจ้าหน้าที่ เป็นต้น ส่วนหนึ่งเกิดจากวัฒนธรรมภายในองค์กรของสำนักงาน ป.ป.ช. ที่มีลักษณะเฉพาะ ซึ่งเป็นปัญหาที่อาจส่งผลกระทบต่อการปฏิบัติหน้าที่ในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ดังนั้น แนวคิดของคณะกรรมการในการนำหลักการที่บัญญัติในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการเลือกตั้งไปบัญญัติในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับอื่น อาจไม่เหมาะสมกับวัฒนธรรมภายในองค์กรขององค์กรอิสระอื่น ๆ เช่น คณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นต้น

นายธิตินันท์ เชื้อบุญชัย กรรมการ กล่าวว่า คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญควรเชิญผู้ที่มีความรู้และเชี่ยวชาญในการบริหารงานบุคคลเพื่อนำเสนอรูปแบบการบริหารจัดการภายในที่เหมาะสมกับสำนักงานคณะกรรมการ ป.ป.ช. ให้คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญพิจารณา

ประธานกรรมการกล่าวว่า ผู้ที่มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบการบริหารงานบุคคลของสำนักงาน ป.ป.ช. ดีที่สุดก็คือ กรรมการ ป.ป.ช. ที่พ้นจากตำแหน่งไปแล้ว

นายภัทร คำพิทักษ์ กรรมการ ในฐานะรองประธานอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. .... กล่าวว่า พลอากาศเอก วีรวิท คงศักดิ์ อนุกรรมการ ได้เสนอให้มีการตั้งคณะกรรมการข้าราชการสำนักงาน ป.ป.ช. ขึ้นมาคณะหนึ่ง เพื่อทำหน้าที่ในการบริหารงานบุคคลภายในสำนักงานและออกระเบียบที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งทำหน้าที่ในการพิจารณาดำเนินการทางวินัยด้วย เพื่อให้ไม่กระทบกรรมการ ป.ป.ช. และกรรมการ ป.ป.ช. เข้ามาก้าวก่ายแทรกแซงการบริหารงานภายในของสำนักงาน หากที่ประชุมไม่ขัดข้องก็จะเสนอให้เชิญอนุกรรมการท่านดังกล่าวมาเสนอความคิดเห็นต่อคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญเพื่อประกอบการพิจารณา

จากนั้น ที่ประชุมได้พิจารณาประเด็นที่เกี่ยวกับการจัดรับฟังความคิดเห็นเพื่อประกอบการจัดทำร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ดังนี้

ประธานกรรมการสอบถามว่า ในการจัดรับฟังความคิดเห็นเพื่อประกอบการจัดทำร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ในวันพรุ่งนี้จะมีผู้เข้าร่วมแสดงความคิดเห็นในจำนวนที่เพียงพอต่อการแบ่งกลุ่มรับฟังความคิดเห็นในช่วงบ่ายหรือไม่ และเหตุใดจึงต้องมีการแบ่งกลุ่มรับฟังความคิดเห็นด้วย

นายอุดม รัฐอมฤต โฆษกกรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. ....

ชี้แจงว่า เหตุที่ต้องกำหนดให้มีการแบ่งกลุ่มรับฟังความคิดเห็นในช่วงบ่ายก็เพื่อให้ผู้เข้าร่วมแสดงความคิดเห็นมีโอกาสเสนอแนะและแสดงความคิดเห็นได้อย่างทั่วถึงในประเด็นสำคัญต่าง ๆ ที่ได้มีการกำหนดไว้ โดยในเบื้องต้นคณะกรรมการได้มีการแบ่งกลุ่มรับฟังความคิดเห็นออกเป็นห้ากลุ่ม ทั้งนี้ หากผู้เข้าร่วมแสดงความคิดเห็นมีจำนวนน้อยก็อาจลดกลุ่มลงโดยนำประเด็นที่ใกล้เคียงกันมารวมเป็นกลุ่มเดียวกัน หรือ อาจจะไม่แบ่งกลุ่มย่อยเลยก็ได้หากผู้เข้าร่วมแสดงความคิดเห็นมีจำนวนน้อยมาก

ประธานกรรมการกล่าวว่า ควรให้ผู้พิพากษา พนักงานอัยการ และเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ คณะอนุกรรมการเชิญมาร่วมแสดงความคิดเห็น มีโอกาสเสนอแนะและแสดงความคิดเห็นเป็นลำดับแรก หลังจากนั้นจึงเปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมแสดงความคิดเห็นทั่วไปเสนอแนะและแสดงความคิดเห็น

นายชาติชาย ณ เชียงใหม่ กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการประชาสัมพันธ์และสำรวจความคิดเห็นของประชาชน ชี้แจงว่า การรับฟังความคิดเห็นในวันพรุ่งนี้จะมีการถ่ายทอดสดผ่านทาง วิทยุโทรทัศน์รัฐสภาสองช่วงเวลา คือ ช่วงที่หนึ่ง ตั้งแต่เวลา ๐๙.๓๐ - ๑๒.๐๐ นาฬิกา โดยในช่วงเวลาดังกล่าวจะเป็นช่วงของพิธีเปิด การทำความเข้าใจเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเบื้องต้น และการเสนอแนะและแสดงความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมแสดงความคิดเห็นในภาพรวม ส่วนช่วงที่สองจะมีการถ่ายทอดสดหลังจากที่มีการรับฟังความคิดเห็นของแต่ละกลุ่มเสร็จสิ้นแล้ว โดยในช่วงเวลาดังกล่าวจะมีการนำเสนอประเด็นข้อเสนอแนะและ ความเห็นต่าง ๆ ของแต่ละกลุ่ม

ประธานกรรมการกล่าวว่า ในช่วงที่มีการนำเสนอประเด็นข้อเสนอแนะและความเห็นต่าง ๆ ของแต่ละกลุ่มไม่ควรถ่ายทอดสด เพราะอาจทำให้เกิดข้อผูกมัดที่คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญจะต้อง นำความเห็นและข้อเสนอแนะต่าง ๆ ไปกำหนดไว้ในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองทั้งหมด

นายชาติชาย ณ เชียงใหม่ กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการประชาสัมพันธ์และสำรวจความคิดเห็นของประชาชน กล่าวว่า คณะอนุกรรมการประชาสัมพันธ์และสำรวจความคิดเห็นของประชาชนจะไปประสานงานกับสถานีวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์รัฐสภาเพื่อแจ้งงดการถ่ายทอดสด การรับฟังความคิดเห็นในช่วงบ่าย ทั้งนี้ นายอุดม รัฐอมฤต โฆษกกรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการ พิจารณาศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. .... จะมีการนำผลสรุปการจัดรับฟังความคิดเห็นดังกล่าวไปเสนอผ่านรายการ วิทยุและรายการโทรทัศน์ของสถานีวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์รัฐสภาด้วย

ประธานกรรมการกล่าวว่า การนำผลสรุปการจัดรับฟังความคิดเห็นไปนำเสนอ นั้น ควรชี้แจงให้เห็นว่า ในการรับฟังความคิดเห็นมีการแสดงความคิดเห็นที่หลากหลาย และมีเหตุผลรองรับในการแสดงความคิดเห็นอย่างไรบ้าง และจะต้องบอกให้ชัดเจนว่าคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญจะรับข้อเสนอแนะและความคิดเห็นต่าง ๆ ไปประกอบการพิจารณาจัดทำร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณา คดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองต่อไป

ระเบียบวาระที่ ๔ เรื่องอื่น ๆ

๔.๑ นายสุพจน์ ไข่มุกด์ รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง รายงานต่อที่ประชุมว่า ตนได้หารือและ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกับคณะเจ้าหน้าที่จากกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF) โดยเป็นการ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นเพื่อประเมินภาวะและเสถียรภาพเศรษฐกิจของประเทศไทยซึ่งเป็นสมาชิกของ กองทุนการเงินระหว่างประเทศ รวมทั้งแผนงานและกระบวนการร่างรัฐธรรมนูญของคณะกรรมการ

ร่างรัฐธรรมนูญ ทั้งนี้ ตนและนายรชิต สิงหเสนี โฆษกกรรมการ ได้ชี้แจงเกี่ยวกับกระบวนการร่างรัฐธรรมนูญในประเด็นการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแก่คณะเจ้าหน้าที่จากกองทุนการเงินระหว่างประเทศ ซึ่งคณะเจ้าหน้าที่จากกองทุนการเงินระหว่างประเทศจะนำความคิดเห็นและข้อมูลดังกล่าวไปวิเคราะห์และประเมินผลเพื่อจัดทำเป็นรายงานต่อไป

๔.๒ ที่ประชุมมีมติให้นัดประชุมคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญครั้งต่อไปในวันพุธ ที่ ๑ มีนาคม ๒๕๖๐ เวลา ๑๓.๓๐ นาฬิกา ณ ห้องประชุมงบประมาณ ชั้น ๓ อาคารรัฐสภา ๓

เมื่อประชุมเป็นเวลาพอสมควรแล้ว ประธานกรรมการได้กล่าวขอบคุณผู้เข้าร่วมประชุมและกล่าวปิดการประชุม

เลิกประชุมเวลา ๑๖.๔๐ นาฬิกา

นายสกันธ์ พรหมบุญตา

นิติกรชำนาญการ

นายณฤพนธ์ ฐิติจันทร์

นิติกรปฏิบัติการ

นายรัฐภูมิ คำศรี

นิติกรชำนาญการพิเศษ

นายเฉลิมศักดิ์ ใจขำนิ

วิทยากรชำนาญการ

ผู้จัดบันทึกการประชุม

นางสาวจินดารักษ์ แสงกาญจนวนิช

ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานบริการเอกสารอ้างอิง

สำนักกรรมการธิการ ๒

ผู้ตรวจทาน

เอกพล ยุทธนากรชัย/พิมพ์